

Mineralinio azoto dirvožemyje – ypatingai mažai

2017–11–23

Baigiantis itin lietingam rudeniui, žemdirbiai domisi, kiek dar mineralinio azoto galėjo likti dirvožemyje ir kaip reikės tręšti augalus pavasarį. Tyrimų rezultatai nėra džiuginantys, tačiau tai galima buvo prognozuoti. Kritulių šalyje net tris mėnesius – liepą, rugsėjį ir spalį iškrito arti, o kai kur ir dvigubai daugiau daugiamečių mėnesio normos.

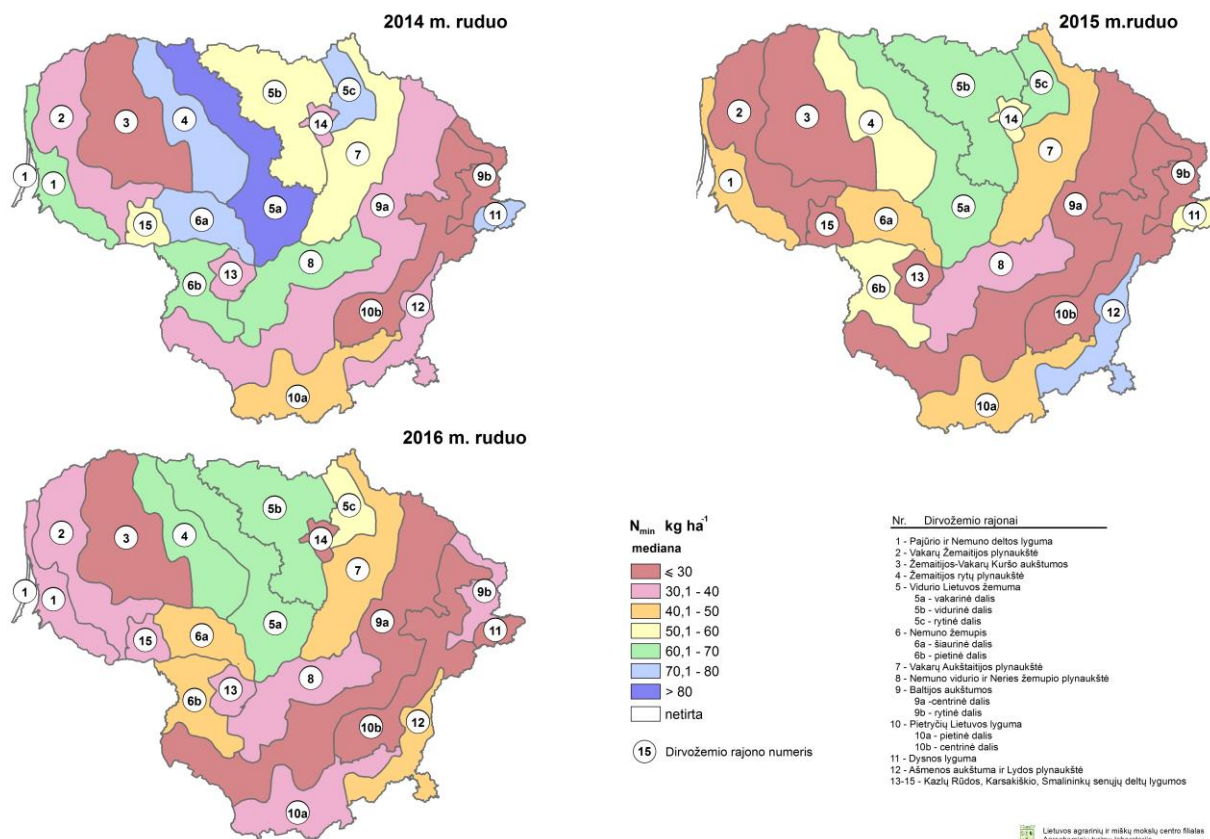
Žemės ūkio ministerijos užsakymu Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro (LAMMC) Agrocheminių tyrimų laboratorija lapkričio pradžioje atliko dirvožemio mineralinio azoto stebėsenos tyrimus. Dirvožemio ėminiai buvo paimti iš 0–30, 30–60 ir 60–90 cm dirvožemio sluoksnių įvairiose šalies vietose įrengtų 220 aikštelių.

Tyrimai parodė, kad mineralinio azoto šį rudenį dirvožemyje yra labai mažai arba mažai. Tiek nedaug mineralinio azoto nebuvo nustatyta nei vienais metais nuo 2005 m. – stebėsenos pradžios. Šį rudenį mineralinio azoto 0–60 cm dirvožemio sluoksnyje šalies vidurkis sudaro 35,5 kg/ha. Palyginimui, 2016 m. metais rudenį jo buvo 47,2, 2015 m. – 50,8, 2014 m. – 61,0 kg/ha. Mažiausiai mineralinio azoto nustatyta lengvuose dirvožemiuose ir mažesnėmis trąšų normomis tręšiamuose plotuose, kur buvo augintas vasarojus ar auga daugiamečių žolės, čia mineralinio azoto kiekis net nesiekė 30 kg/ha. O Rytų Lietuvoje daug aikštelių jo turėjo mažiau kaip 20 kg/ha. Tik sunkesnėse dirvose ir intensyviuose auginimo plotuose, o tai daugiausia buvo Vidurio Lietuvos šiaurinė dalis, mineralinio azoto kiekis svyravo 40–50 kg/ha, o kai kuriuose azotu patręštuose žiemkenčių plotuose jo rasta ir daugiau.

Mažai mineralinio azoto buvo ir podirvyje. Jei 0–30 cm dirvožemio sluoksnyje jo vidurkis buvo 22,0, tai 30–60 ir 60–90 cm sluoksniuose atitinkamai 13,5 ir 11,7 kg/ha. Žemesnėse vietose dirvožemis buvo labai įmirkęs, kai kur gilesni sluoksniai apsemti, todėl nuslūgus vandeniui su juo kartu gilyn pasitrauks ir jame ištirpę nitratai. Todėl ten mineralinio azoto turėtų dar sumažėti.

Kokią tręšimo azotu strategiją teks taikyti kitų metų pavasarį? Labai įmirkusios dirvos gali džiūti ilgai, ypač ten, kur gruntinis vanduo aukštai pakilęs. Todėl yra didelė tikimybė, kad žemės dirbimo darbai vėluos, o ir dirvų daug liko neartų. Labai mažas tirpaus azoto kiekis dirvožemyje rodo, kad žiemkenčių ir žieminių rapsų pavasarinį tręšimą azotu reikės atlikti kuo skubiau, nes jau ir dabar matosi pageltę užmirkusių pasėlių plotai. Tačiau pavasarinį tręšimą azotu, ypač skirtingai džiūstančiuose laukuose, reikėtų atlikti mažesnėmis normomis, bet daugiau kartų. Jei pavasaris bus vėsus, o dirvos dar per drėgnos, tai dirvožemio mikroorganizmų veikla ir organinių medžiagų mineralizacija vyks silpnai ir lengvai augalams prieinamu azotu iš savo atsargų dirvožemis pasipildys lėtai. Tikėtina, kad kitais metais dirvožemio sąskaita azoto trąšų sutaupyti nepavyks, o svarbiausias tikslas bus jas teisingai ir proporcingai paskirstyti augalų vegetacijos metu.

2017–11–23

LAMMC filialas Agrocheminių tyrimų laboratorija